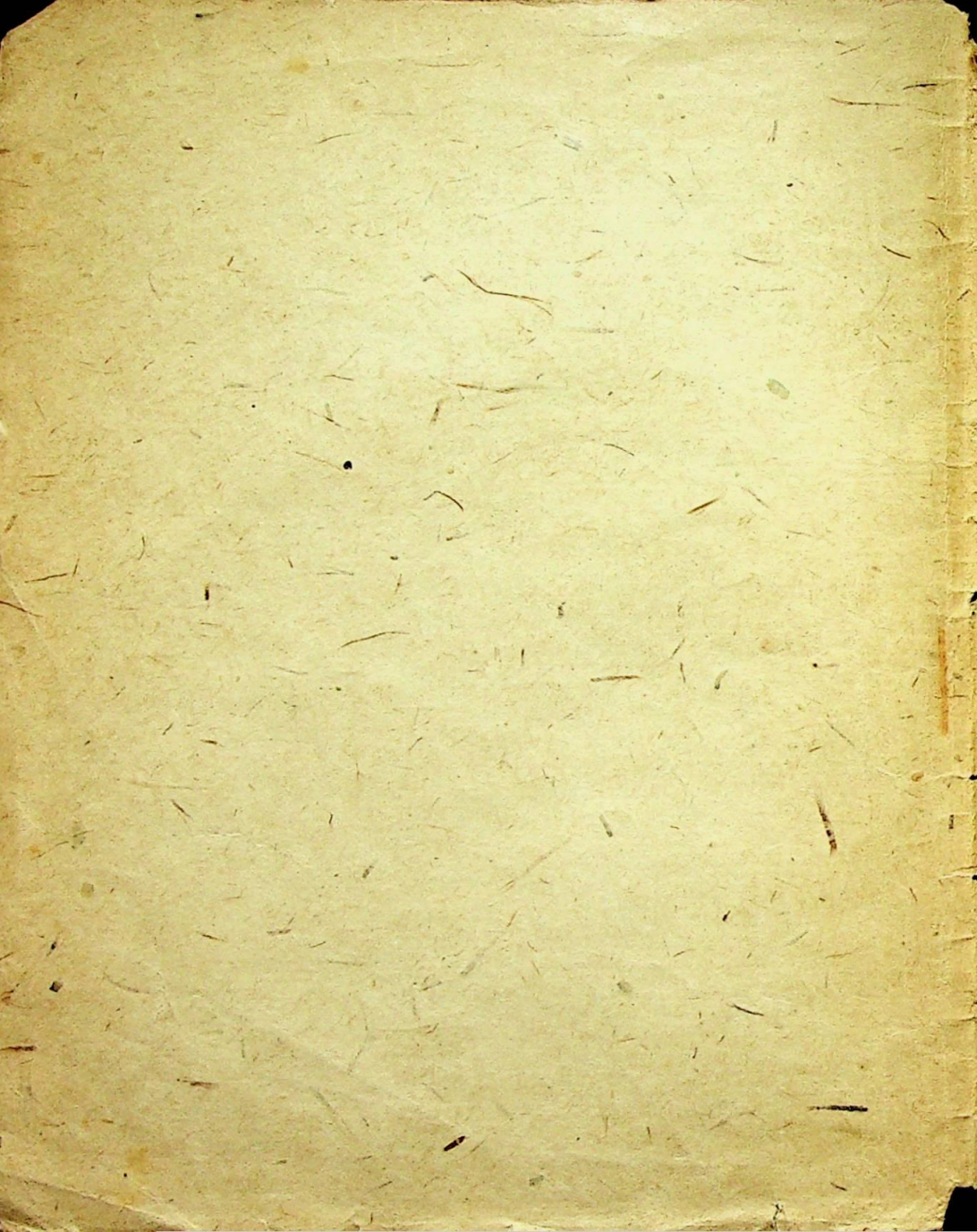

Володимир Сосюра

Червона
З-ї-м-а
поезії

Всеукраїнський літературний комітет
Харків 1991 року.

ВОЛОДИМИР СОСЮРА.

ЧЕРВОНА ЗІМА

(ПОЕЗІІ)

КНИГОЗБІРНЯ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ПРОЛЕТКУЛЬТУ.

Ч. 1.

ВСЕУКРЛІТО.
Р. 1922.

Друковано в кількості
300 примірників.
Грудень 1921.

Присята т. Корякові.

ЧЕРВОНА ЗІМА.

(поема)

Лисиче над Дінцем... де висне дим заводу,
музика у садку та потяг в 7 годин...
Вас не забудьте мені, як рідну Третю Роту...
про вас мої пісні під сивий біг хвилин...

На щєбінь часто ми до Сущенка ходили.
за це платили нам щоденно четвертак.
Та по ночах дівчат в половниках любили...
О, свіжий дух степів, о, поцілунків смак!..

Де шахти на горі що-дня малюють зорі,
під зойки димарів так просто ми жили,
училися писать, звичайно, на заборі...
та бити лисичан, щоб до дівчат не йшли.

Ну, як мені забудьте далеку Білу Гору
і теплий блиск очей (там трави в тумані...),
що зрадили мене... де в ніч ясну, прозору
носився з вітром я скажено на коні...

І все мені дзюрчать швидкі холодні хвилі,
і все мені завод невпинно цокотить,
і вороток скрипить про дні минулі милі,
коли повстали ми і йшли Петлюру бить...

Лисиче над Дінцем... де висне дим заводу,
музика у садку та потяг в 7 годин...
вас не забудьте мені, як рідну Третю Роту...
про вас мої пісні під сивий біг хвилин...

II

Зіма. На фронт, на фронт!.. а на пероні люде...
біля вагонів ми співаєм „Чумака“...
і радість лоскотно бентежить наші груди...
Шикують злидні нас, юнак до юнака.

Багнетів гострий блиск... шапки кругом лахматі...
коло дзвінка сестра сумуючі стоїть...
А мати не прийшла на бій випровожати,—
і серце иноді невільно защемить...

Стою, неначе в сні. Чекають нас вагони...
і ворог шле з гармат нам з-за Дінця привіт...
Але не боїмось ми банд злотопогонних,—
уже не мало їх пустили ми під лід..

Зіма. На фронт, на фронт!.. а на пероні люде...
біля вагонів ми співаєм „Чумака“...
і радість лоскотно бентежить наші груди...
Шикують злидні нас, юнак до юнака.

III

Колеса тупо б'ють... по рейках перебої...
Вже міст через Дінець давно прогуркотів...
Стою біля дверей... і дихає сосною
квиління вітрове про весни юних днів...

Рубіжне... знову путь... Володіне... Кабанне...
нарешті Сватове, і крикнув потяг: „Стій!“
Сходили на базар, помилися у бані,—
я вірші став писать під вечір золотий...

Писав чогось просмерть... неначе знав, що нічку
раптовий стрілів блиск вохку пониже тьму...
Й ми знов підем на бій за Владу Робітничу...
О, не забудь мені Червону ту Зіму!..

IV

Вкраїну з краю в край проходили з боями...
Червоно танув сніг в пожежах барикад...
і громом молодим котилося над нами,
лунало по ланах! „Вперед за Владу Рад!“..

І де ми ни пройшли, нас радо зустрічали
і навіть вітер нам дорог не замітав.
Дівчата нам стрічки червоні пришивали,
і хлопці радо йшли озброєні до лав...

V

І знов Донеччина... і вітер верби хиле...
й не віриться, що знов побачу я село,
давно покинуте, таке до болю миле...
але багато з нас до дому не прийшло...

І мнягко сніг рипить., іду тривожним кроком...
така знайома путь з дитинства ще мені..
тут рвали в-осени ми гльод червоноокий,
тут рвав я квіти чар кохання в-осени..

Вже станція... завод... і рейки заблищали
під безліччу огнів... Ось робітничий клуб...
і в небо простяглись і небо запутляли
нечислені ряди високодимних труб...

Скінчилась вистава... з воріт виходять люде...
о, скільки, скільки тут знайомих милих лиць!
Чого ж тепер мені так тоскно й давить груди,
чого ж холодний сум ці хвилі принесли?..

VI

О, де ти, брате мій... прийди хоч на хвилину...
ти ж так мене чекав,-а я й не знав, що ти
мене давно зміняв на темну домовину,
зміняв мене давно на схилені хрести...

Ти ж так мене чекав... казав; що: „З фронту
скоро

Володька галіфе для мене привезе“...
Тепер не підем ми з тобою в Білу Гору,
тепер уже тобі не треба галіфе...

VII.

Колеса тупо б'ють... по рейках перебої...
Вже міст через Дінець давно прогуркотів...
Стою біля дверей... і дихає сосною
квиління вітрове про весни юних днів...

VIII.

Широко розляглося з важким гарчанням місто...
і вітер з моря шле солоний теплий дух...
і виснуть лихтарі, як золоте намисто,
що завітчали ніч безсоромну й руду...

Каштани по боках... каміння душу давить...
по вулицях вузьких прискорено йдемо.
Недавно тут були і греки і зуави,—
справляв тут капітал свій золотий содом...

І чітко мірний крок ряди сотень хитає...
і сам собі здаюся таким міцним, міцним...
А десь глибоко сум, що вже мене немає,
що я в житті лишив від себе тільки дим...

Прискорено йдемо за днем золотокрилим,
туди, де криці дзвін напружено гуде. .
І маком прапори колони рясно вкрили. —
і квітне маком бій, блакитний бій сердець...

IX.

Все вище шлях важкий... внизу гудуть бетони...
золотосинім сном душа палахкотить...
Під срібний дзвін криниць холодних і бездонних
кидає ранок зор на небосхил гнідий...

Згорнула вже давно холодні сиві рядна,
тільки для нас зіма... навколо все в цвіту...
І з зорь тремтучий міст в Майбутність неоглядну
Години Перемог тільки для нас прядуть...

Весна й літо 1921 р.

Миколі Хвильовому.

Ми на драбинах зорь за днем золотодзвонним...
Волошковим вінком годин трівожний бій...
І ранок з нами йде веселий та червоний
співати про завод і села голубі

Зустрілись в квітні ми. На соняшні халяви
вже вечір голубий задумливо звисав...
і рядом з ним зоря нервова і смуглява
ховалась за доми, як золота коза...

Й нам путь тепер одна. Внизу старе, захляле..
дим иншого життя нам вітер з гір несе,
І теплим молоком душа моя проллялась
на жито золоте твоїх дзвінких пісень...

1921.

Безладно торохтить по бруку день бездумний,
де порох голубий та цокоти копит...
змарнілий небосхил роздерли нагло труби,
де ластівки кричать про сонце і степи...

О, липне золотий!.. твої байдужі очі
нагадують мені холодний блиск озер
ранок голубий, де спів тремтить дівочий,
мов листя золоте розхрістаних берез...

Де море шарудить, над срібним пляжем трави
шелестіння слів коханих і простих...

О, теплий ночі блиск і блиск очей лукавий,
де у колисці ввій гойдався молодик!..

1921.

ОСІННЄ.

На тротуарах снить душа-шелом кашлатий...
в убрання осени одягнено дуби...
і шелестить стерня чи по асфальту шини...
і світло-жовтий лист-тепла останній знак
журливо крутиться
і тихо падає
на мурах,
на стінах..

Ось хлопчик цигарки розпродує на розі.
веселі горобці вовтузяться в пилу...—
і ніби знов я йду по місяшній дорозі,
де шелестить бурьян і верби коло клунь...

Все тихше, тихше гул то млосний то трівожний
над полотном рудим брукованих дорог...
І вкрило димарі, мов пелюстками рожи,
свитками золотих розпатланих хмарок.

1921.

О, НЕ ДАРЕМНО!..

О, недаремно, ні, в степах гули гармати,
і лялась наша кров, і падали брати...
О, не даремно, ні, моя старенька мати
зняла з своїх дітей дукатики й хрести...

По бруку чіткий крок.. де авто перебої,
веселі ватажки вітають юнаків...
неначе дивний сон в півтемному забої,
що бачив я колись під кайла спів дзвінкий...

Рядами струнко йдуть баби, жінки, дівчата,
і дівора біжить з захопленням в очах...
І скигнуть, скигнуть ніч промерзла й кострубата,
розіпнена давно на соняшних мечах...

О, не даремно, ні в степах гули гармати,
і ллялась наша кров, і падали брати...
О, не даремно, ні, моя старенька мати
зняла з своїх дітей дукатики й хрести...

1921

Пішли в чужі краї по хліб сини Надволжа...
спадає курява на вибитих слідах...
за ними степ рудий в рослинах бездорожжа
жагуче розтулив порепані уста...

На спалених ланах тепер лиш вітер віє
над чолом зморщеним сухих поживклих трав,..
й порожньо в хуторах, де жовтий відблиск сіє
змарнілим зором день на призьбах, на фіртках...

В безхмарний небосхил все вище, вище сонце,
мов золотий іжак засапано повзе...
і ніби далечить (а може тільки сон це...)
блакитне полотно росплесканих озер...

1921

В осіннім шелесті під галок лопотіння
змарнілим сном бредє журба вохких алей...
і спогади тремтять, мов смажене насіння,
лишають на вустах жадань прозорий глей...

І холодом терпким просякли сподівання,
мов той жовтавий лист, розвіяний кругом...
і пелюсток зорі порив палкий останній
розвіяно тремтить під місяшним серпом...

І згадуються дні... під снігом тротуари...
під вибухи гармат бетонний вулиць жах...
й пожежи перший знак, де димарів сігарн
до неба простягли ростулені уста...

Спадали постріли трояндчим садками...
над збитим ворогом тремтіли прапори...
і ніби Жовтня крок котив громи над нами
з розчинених дверей зорі...

1921.

Ми на роботу йдем.
На хмарних рушниках зоря квітки виводить...
і звук і день...

і ніби дим замерз над золотим заводом...

Ми на роботу йдем.

~~Мій брате, Вересню, з блакитними очима~~
під усміхом твоім жевріє серця бій...

і рим моїх, палких обсипана шипшина—
хвала тобі.

А вулиця тремтить різноголосим кроком
та гуркотом колес...
мов дметься догори обчовгана дорога,
мерехтять багнетні леза...

1921

Роздули ми горно, ще не рухоме вчора,—
й ковалда зорний спів до праці дзвінко зве...
Конає світ старий, де Осінь жовтозора
на золотих човнах до заходу пливе...

Заведе, тату мій!.. мов блудний син, до тебе
вернувся знову я з благанням на вустах...
не піде до телиць під кучерявим небом
мандрівник молодий, закоханий в жита.

Де з чорним золотом та з крейдою вагони,
веселі шахтарі на зміну швидко йдуть...
меж ними гелкотять китайці та чолдони
і стелють по стерні тайги трівожний дух...

Жене вітри горно, ще нерухоме вчора...
й ковалда зорний спів до праці дзвінко зве...
Конає світ старий, де Осінь жовтозора
на золотих човнах до заходу пливе...

1921

Граційно руку подала
і пішла.

Засиніли межі
в туманах...
з вітром донеслось „прощай“.
Грай, моя сурмо, грай!..

А за лісом коні ждуть...
Не б'ють копита по сухих дорогах,
і не спадає за сотнями пил...
Ми—повстанці на бога—
пелюстками зорь на дуби...
Хай застигло на мить
наше огненне чекання,
лишь тремтить
цуцика обмерзле скавучання...
Дужче вибухне останній бій...

Не б'ють копита по сухих дорогах,
і не спадає за сотнями пил...

1921

Рипнула дверима осінь...
з пилом закрутився жовтий лист.
А за ним простягся по дорозі
передсмертний листопаду блиск..

І тремтяче перекотиполе
притуляється до ніг благанно...
мов шепоче:

„Як же рано... як же умірати рано“...
і котиться геть,

таке безпорадне й голе...
Неба прозорі очі
затулило віями—хмарами...
вітер щоки цілує, лоскоче,
порослям верещить між колінами...
І навколо так холодно, холодно,
наче в жилах вся кров замерзла...
Серце моє, піснею проколоте,
вже не буде нам тепло й весело...

** **

Розстилає вечір рядна,
глек зорі червоноточить...
Моя пісня неоглядна,—
а душа—печерний хлопчик.

1921 р.

1917 рік.

поема).

I

Сурмою світовою
17-й рік заграв...

Ой, пішли ж ми та до останнього бою...
і запалали заклопотано заграви...
Падали, падали, палаци, корони, трони...
Люде людей з 6-го поверху, з покрівель будин-
ків зкидали...

Люде людей лише по руках пізнавали:
„Чи в мозолях чи ні?..“
Падали, падали, палаци, корони, трони...
і тремтіли від жаху бетони...

II

Білі полотна снігу,
а на нім червоні плями...
в багнетах посвистує вітер...
Чоботи в мене з повстанця
і шінель теж його, хоч не латана...
Вийшли на бій ми уранці...
Нічко моя ти розпатлана!..
Білі полотна снігу...
в багнетах посвистує вітер...

III

Далеко, далеко цокотять ешелони...

Чуйно слухай:

„Стій, стій, стій“...

Тиша.

Гей, не спи..

Вперед, вперед!..

Та-та та-та-та-та-та

тах-тах...

кулемет...

і знову тихо.

Далеко, далеко цокотять ешелони...

IV

Лежить, поколотий багнетами
під брамою біля церкви...

„Де ти, Івасю, де ти?“..

V

Там, де шахти роспістерли
темні крила над селом,
вже за обрієм блеснуло
золоте зорі весло...

І Дінець, повитий димом,
котить хвилі в Донщину,
ніби радий, що побачив

в-осени весну...
Мов глечики на тинах,
надії ворожі...
В вільних грудях серце—птах,—
хто нас переможе?!
А як сіли ми на коні,
ворогів рубати,—
не по одному із нас
заплакала мати...

VI

Холодно...
мерзнуть ноги...
З стріхи сипеться сніг...
вкрили сніги дороги...
Вітер котить бур'ян під ноги
вітер лашиться цуциням до ніг...

VII.

Згортали крила дні... і замерзали віі...
копита стукали настирливо по рейках...
Душа була, мов крейда,
що кров'ю просочилася до краю...
Але уперто йшли... а по боках кіннота,
рядами в далечінь...
Біднота, біднота!..

* * *

Напів—одірвані погони вітер трепле...
і сніг заносить
минулого обличча...

VIII.

Гарно одягнені люде
за море похапливо тікали,—
і, ніби пуп'янки на деревах весною,
нам груди сонцем наливало...
І притуплялися шаблі
від крові чорної контрреволюції,—
І скиглили куркулі
на місяць червоний контрибуції...

IX.

Ночували узуті...
і тяжко снили про розстріли
і ніжні і люті...
А місяць у вікна заглядав...
Кожний напружено чекав
різкого й гострого:
„До зброї“!..
І не було ані на хвилинку спокою.

X.

Ой, скажи ж, скажи мені, вітре!..
які то по снігах пробігають дзвони? .
 чи то плачуть по батькові діти...
 чи ворожі посувають колони?..
Ой, скажи ж, скажи мені, вітре!..

XI.

Били гармати, били...
вікна трівожно бряжчали...
А ми по вулицях ішли
і „Ой там коло млину“ співали.
 Дідусь у новому кожушку
 задубів біля телеграфного стовпа..
 (хотів сховатися від кулі)
 От дурна голова!..
Били гармати, били...
вікна трівожно бряжчали...
А ми по вулицях ішли
і „Ой там коло млину“ співали.

XII.

Тоді ще не знали, як це у полон брати,
а просто ставили до стінки.
І виводили хмари на небі грати
і якісь невідомі золоті будинки...

А серця обливалися злістю,
коли кулі навколо співали...
І сунули з усіх боків жажливі вісти,
що фронт у чотирьох місцях прорвали...

А з півночі поспішала допомога...
казали, що на Попасній уже ешелони латишів,
що вони не бояться ані чорта ані бога,
бо воювали ще за старого режиму.

І лишалися по дорогах одинокі трупи
розстріляних і замордованих шахтарів...
і вишкіряли засмажені обличчя зуби
до сонця спокійного угорі...

Наколи ж дотлівали останні надії,
радісно увечері гармати забабахкали...
спалахувало на небі промінясте віяло
і розсипалося по снігу коліщатками...

Вже не будуть дончаки за дівчатами,—
за росхрестаними горлицями ганятися
тепер тільки вітер їм навздогін перекатами
розстилає крила ніби шати...

XIII.

А з Києва уже гуркотіло...
і тремтів нахабний гайдамацький шлик...
Знову гармати забили...
і полки за Дніпро пішли.

Але силу нашу, ще не загартовану,
об германську каску розтрощило...
Ой, недовго ж гармати били...
але прийдем на Україну безумовно.

XIV.

І літо вже пройшло в напруженім чеканні...
крицеві згуртувалися ряди.
А по ночах,

коли ми важко про Україну снили,
крізь вікна, як колись, всміхався молодик
і, ніби шепотів про кинуті хатини,
про те, як над Дінцем
крові трівожний пах

рядном терпким і теплим висить...
Ой, блесніть огнем веселим списи!
вже чекають важкогриві коні...
Скоро, скоро сонце упаде
с теплим хряском на порепані долоні...

XV.

Ой, ідуть полки та долинами...
на шапках зірки п'ятикутні
В боротьбі упадем до колін не ми,—
ще побачимо милі ми рудні.

Шле усміх вдалечінь теплом останнім Осінь,
і вітер по садках шпурляє жовтий лист...
він тоже з нами йде з піснями по дорозі,
безжурний, як і ми, він тоже комуніст.
І ніби шарудить крилом золотолистим...
І хочеться мені веселим стрибунцем
без краю цвірінчать про ранок промінистий
і Осінь цілувать в зажурене лице...

1921 р.

Миколі Хвильовому присвята.

Сніг...
перед очима за лицами лица—
вулиця метушиться...
мов у сні,
падає сніг...
Мої думи заклопотаними горобцями—
за сніжинками, за летючими...
Ех, ідять його мухи з комарями!..
А, як же це тепер дома,
коли там голодні й босі...
Ще ж нічого, як була осінь,
а як зима?..
І знову будуть цокотіти колеса,
і потяг буде бігти, бігти...
вибіжать на зустріч батькові діти,—
і невже ж
я буду співати про золоту березу.

Ні!

я піснями прострелю синьою хмари,
візьму своє покинуте кайло
і піду на Скальковське
чорне золото рубати,
там знайду собі пару
і буду з нею на кліті кататися
аж на „2 удари“...
Стережіться ж розхристані хмари!..

II.

Татарин в постолах... нема продольні краю...
і сухо кайло б'є блискучий антрацит...
Що буде через мить ніхто про те не знає...
Цить, моя пісне, цить...

Вагончик забуривсь.. як важко піднімати..
і навіть матюки тут тільки згук порожній...
А дома на печі худа голодна мати —
й здихає за селом наш тихий кінь гнідий...

А батька вже давно в забої придавило...
Ще тепло була в ніс його пахуча кров,
коли мені прийшлося змінити на кайло шило
й за похорон продати останнє добро.

Вагончик забуривсь.. як важко піднімати!..
і навіть матюки тут тільки згук порожній...
А дома на печі худа голодна мати,—
й здихає за селом наш тихий кінь гнідий...

III.

Мамо!..
Уже Радянська Влада,—
вистри сльози.
Вже не буде Гулька пасти панські кози.
і не покличе німців знову
на Україну центральна рада,—
бо у нас на багнетах світові червоні грози...

IV.

Сніг...
перед очима за лицями лица—
вулиця метушиться...
Мов у сні,
падає сніг...
Мои думи заклопотаними горобцями
за сніжинками, за летючими...
Ех, ідять його мухи, з комарями!..

1921 р.

Вас. Елланові присвячую.

Н А В К О Л О

(поема).

Я на огнених крилах несусь
у вохкій зоряній завірюсі...
А далеко, далеко унизу
побивається земля—матуся...

І усе я, усе розгадав
на небесному волохатому пероні...
над плянетами моїх мрій слюда—
Я здійсняю казки Фламаріона.

І обличча мое натхненне,
(бо по черзі по черзі перший я)
мов зітханя покинутої Сени,
обвівають вітри світової енергії...

Десь на розі сестриця з квітками
(а ноженята босі порепані)...
заробляє на молоко для мами—
у 15 років-повія...

О, мої ноженята босі!
О, мої устоньки бліді тремтячі!..
Хай мені Франція пробаче,—
опустюсь у Радянську Росію.

I.

Сніги...
розкиданих міст пожежі...
День новий
зорю за рученьки виводить...
Заводи, заводи—
промінисті Комуни межі.

Косоокий китаєць з наганом
в чоботях (фасон „Вера“)
кремезний поморець... зиряни...
На каштетах зірки п'ятикутні.
Весело й чудно...
Бонжур чи то пак здрастуй Ленін!
про що думають твої хитрі очі?..
Я приніс тобі привіт од Сени.
тільки на тебе надії робочі.
Хоч трішки й холодно і замерзли вуса
(це тобі не Марсель і не береги Африки)
але я вже нікому не молюся,—
скоро стане спекулянту жарко.

II.

Із Москви широкої блискучої
я піду у Сібір, де здобувають золото,
де тайга шелестить по під кручами,
і вовтузиться ведмідь у берлозі...

III.

Ох, які ж тут високі сосні!..
Вже недалеко й до Тибету.
В твоїх храмах ще не бродє Осїнь,
І лами ще дурять людей.
але вже недалеко... гудє...
смерть твоїм містичним чарам...
і тут під блакитними хмарами
скоро будуть збиратися ради,
а народ
стане червоний і радий.

IV.

Індіє, кохана Індіє!..
ти й досі ще в туманах Британії,
тільки в піснях свою волю згадуєш
і тужиш по золотому лотосові...
і британець з обрубаним обличчям
ще лякає тебе гусячим голосом...
Іодіє, кохана Індіє!..
В твоїх джунглях я, з Паризької окраїни,
ховаю свою муку західню.
в моїм серці, як і в твоїм,
кубляться золоті іхидни...
Індіє, кохана Індіє!..
Не піснями Раб-Індраната Тагора
колисати тобі твою палку душу,
а підняти б таку бучу,

щоб поразліталися білі шеломи,
щоби кулі і британець-робітник
на увесь світ закричали:
„Хай живе Радянська Індія!“
Індіє, кохана індіє!..

V.

А ось:
болота, болота Гвіяни...
туземці... хмари москити...
О, проклята Британіє.
і тут твої отруйні квіти!

VI.

Шумить Японія... Китай...
до неба жовті стріли...
„Банзай, банзай!..“
Японії крицеві пазури
вп'ялися в тіло брата...
Але настане час розплати...
„Банзай, банзай!..“

VII.

Корея... Усурійські береги...
де в закинуті хохли
(а може й із Донбасу?)

Сліпуче сонце... хуги сни...
і мрії про Україну.
Там з кожного вікна тоненький крик в
повітря:
„Весни, весни!..“

VIII.

Льодове море...
Гей ескимосе мляворухий!
чи не бачиш на небі заграви?..
Вже сонце, сонце під твоім кожухом ..
чого ж ти не кричишь йому „Слава!“...

А, і тут „белые люди“ з горілкою.
прийшли дурити бідних дітей природи.
і з гаслом: „час-гроші. Нам ніколи!“.
паганяць північні води.
Хай прийдуть інші не білі.
О, я чую ходу їх чую!..
Які ж вони червоні та милі!
тільки з ними моя душа і днює й ночує.
Ох, які ж вони червоні та милі!

IX.

Канада... й знову брит... а там зоря Ко-
люмба,
де горе коброю по закутках сичить:

де наштрикнувся день на гостроверхї
труби,

мов серце на мечі.

О, мій зашарпаний зулусе!..

чого ти тут в провулках Нью-Йорку?..

де Африка твоя, пустинь сухе повітря?..

О, бідний, бідний мій зашарпаний зу-
лусе!..

І ти, індусе тут, тут і ти мій косоокий?!

усіх зібрав сюди всевладний капітал.

Що техніка, прогрес,.. на що ці хма-
родряпи,

коли людина тут живцем людину їсть...

А серце стукотить, ще все це переробить
повстанець-комуніст.

X.

Ой полечу ж'я на південь, на південь,
де пампаси роскинулись широко.,.

„Орляча Голова“, „Соколине Око“,

„Слідопит“...

і шумить роздратовано трава:

„Це тобі не Французькі степи

і не бібліотечні мрії“ ...

а вітер віє, віє...

XI.

І вмить опинився в Африці.

на пісках ще сліди Клеопатри...

Ой, що ж мені робить
і тут британський vader...
А все ж цікаво:
піраміди-гробниці фараонів смутні,
а над ними такий же молодик
і така ж у його пика нахабна...
Ох, як би ж мені Єгипет розбудить.
як же мені сумно та досадно!

XII.

Побіжу я по берегах крутолобих,
зустріну веселих арабинят...
ні, краще знову, знову сяду
на жовтогривого моїх мрій коня.

XIII.

Хмари над Гібралтаром...

XIV.

Іспанія похожа на осінь...

XV.

У серці тоже хмари...
знову...
тягне до Радянської Росії...

XVI.

Ні, не до Росії, а на Україну...
під залізними заводськими шатами
я проспівую свою поему ремінну
на вічерниці Білогороським дівчатам.

XVII.

В агатові нетри Донбасу!..
Надовбаймо Гімалаї антраціту!
Грайте, грайте електричні цитри!..
по рейках, по крицевих рейках
пустимо безліч вагонів.—
 годувати заводи, домни...
Потяги, потяги на північ!
кличте, скликайте робочих
голосами дзвінками, крицеві півні!..

Повітряних коней наробим,
на них посадовимо, полки, дівізіі...
! у першу чергу на Францію...
 До наступу, до наступу!..
Співайте, співайте пропелери;
„Хай живе повітряна Червона Армія!..“
 О, жовті чари меленіту...
 О, нова електрична Асканіє!..
Чуєте, робітники усього світу, чуєте

голос матусі-Важкої Індустрії,
що гуртує крицеві загони
і пронизує Всесвіт очима індуськими...

* * *

В огнисті червоні крила
всю землю, всю землю обгорнем...
Вітайте вітайте, Комуна
полякі германці, бретони!..
Уже стогне, захлинається Франція
під нашою непереможною ходою..
і хапає повітря крижаними пальцями...
До бою, до бою!

* * *

Із синіх безднів нова Атлантида
в каскадах огнених підводиться...
Ми зіму обернемо у літо.
і землю шпурнемо до сонця...
Сплетемо вінки із комет,
на Марсі зробимо мітінг.
Вперед, вперед,
дінамічні Комуни діти!..

* * *

І усе я, усе розгадав
на небесному волохатому пероні...
Над планетами моїх мрій слюда.
Я здійсняю казки Фламаріона!

Харків 1921 р.

I

В крові робітничі плечі...
(боротьба не фунт кишмишу)
а зорі розбитий глечик
в очеретах шу-шу-шу шу...
Дідусь пошкандибав до кручі
(а ноги кривенькі босі),—
то за обрій колючий
сховався вечір жовтоволосий
Вітер на сопілку грас,
напинає бубни Осінь,—
скоро буде свадьба.

II

Ой не трісни, не трісни, серце,
від напруження світового останнього...
Викликаєм, викликаєм на герць
тих, хто проти Нової Асканії.
Ми по небу сонця розвісимо,
щоб було світло червоній президії...
а коли на землі стане тісно,
будем радитись про нові події.

III

У вітра розмотались обмотки,
йому тісно на плескатих озер

він уже не танцює „чечотку“
і не взиває себе есером.
А місяць худий змарнілий,
повипинало ребра...
(на башті 12 пробило)
миш'яку бідолазі треба.

* * *

І усі усім, нещасним,
що погубили душі,
наша робітничка кляса
лікуватиме консерватизм-коклюш.

IV

Норовисті коні життя
в димних хмарах огнисто басують...
Аж до зорь, що вгорі тремтять,
ми несем Револуцій Грозу...

1921

* * *

На Захід, на Захід, на Захід!..
Заломила руки зоря.
Виють собаки
не зря...
Електричним поривом, подихом гроз
до бою, до бою на Захід!..
Перестав вовтузитись і плакати
на снігу розстріляний мороз...
Котються хвилі широко—
хвилі мовчанки до ніг...
Місяцю куля влучила в око,—
ніч.
Але я не впаду до колін
і ніколи не буду спати.
На устах запеклася піна—
моя кривава мати...
І сичить під ногами вітер...
Мов до серця чимсь припекло,
мов голосять, жаліються діти
за селом...
Електричним поривом, подихом гроз
до бою, до бою на Захід!..
Перестав вовтузитись і плакати
на снігу розстріляний мороз...

1921

В В І К А Х.

(Поєма).

Синіє Марс...

Вітрів прозоро-сині крила
блискучий розвівають слід...
Все дужче, дужче біг землі...
На башті крик...
забили на тривогу...
Огнисте гасло: „Буде бій...
комета застить нам дорогу...
Не спить, не спить!..“

І десь в височині,
мов мільйони кратерів заграло,
і блиснули огні...

З гарячим подихом комета пронеслася...
лиш брови посмарило...

І знов синіє Марс...

Не квітнуть лілеї
на віях сонця...
О, ні, не сон це
душі моєї...

Кривавих хилитань не тисячі...
Громами Балтик рипають просторів двері,
і під ногами Всесвіт скавучить...
А часу меріє

все мчить, все мчить...

За серце терпко ссе...

Нових імен і синтезу нового!
В останній день старого бога
я згук і галас чую чий?..

Застряло сонце на корчі...
А я такий наївний і щасливий
гукаю в огнені простори:

„Нових імен і синтезу нового!..“
В кишені я напхав зірок, наганів,
вага віків в моїх ногах,
і сам я ввесь в віках...
І кожний атом мій тремтить жагою...
Я хочу бою, хочу бою!..

Я потривожу ссн ваш в будяках.
По блискавицях дум ви пройдете зо мною—
по блискавицях дум в віках.

* * *

Ударим в далечінь багнетами бажань.
Ще вік шпурнем в безодні!..
На гривах Космосу ми вилізли із шахт
сьогодні!
Блискучо-радійних пісень
ми назбираєм з вій комет покірних...
І в ніч і в день, і в ніч і в день
тремтять, тремтять в повітрі ліри...
II

Палає звіт:
„Всі на молочний шлях.
сьогодні лекція про жінку і кохання.

лектора дасть земля,
а зрання
екскурсія в сусідню соняшну систему".
Машин бесшумний темп... О, мрійно-соняшні
гондоли!..
Та де ж ви де, степи і доли?... квітки блакит-
них хуторів
вже не дзюрчать піснями півнів...
бо вічний день над нами угорі
такий розхристаний і дивний...
Тут люде золотих очей
не мружать від пожежі сонця...
Тече, тече
по жилах оловом закон цей...
Як важко дихати!.. Терційним коливанням
тремтить в очах така паскудна тема:
„про кохання“...
Молочний шлях... сусідня соняшна система...
А ми вже далі мчим... Хаосом в голові
цей біг...
А ми вже далі мчим
в минулий вік...

III

“Агоо!.. Агоо!..”
Я чув цей крик,
коли вмірав від тифу мій товариш...
Агоо!.. Агоо!..

В моїй душі первісні чари... туман і табуни
звірів...

В цей вік народжувалось слово.
Agoo!.. Agoo!..

Які там етики, які моралі,
бо тільки лаврик може мріяти про них.
А нам вітри, а нам пустелі без шляхів...
Не знаю. Ви можете не мати згоди.
Бо може тільки я такий.
Цілунків несвідомих соти...
Пекучий дух дикунської любови...
О, рухи, що життя дають,
о, плоті повинь!..

Сьогодні ми з дочкою ватажка
(ви може скажете „поезія горіл“...)
в кушах
жагою тоскною горіли...
і рухів не ставало,
щоб задовольнити страшну пожежу тіла...
Соромитись вона не вміла,
була вся радість, вся життя, вся рух.
І вуст її рожевий дух
мені нагадував нечувані красоти.
На пам'ять квітки не просила
і не питала: „Хто ти, хто ти?..“
Й не сила
було од неї одірватись...

Але в повітрі крик
і знову треба все вперед
вперед вас мчати...

IV

Над баштами віків залізо та бетон...
Кому ж, як не мені ці дні аерославить?!
Чи чуєте, товариші як дзвонить
в вітрах тисячоліть наш крок кривавий?..

Ех, притиснуть, притиснуть до серця
всю безмежність отсих просторів!..
А десь не світових озерах
блукають зажурені зорі...

Наші віі в плятнетнім поросі,
а в очах стільки щастя заховано...
Хто вперед—тільки з нами поруч стій,
хто назад—вертайся до-дому.

Слухайте мою сурму шахт'орську!..
Я не тільки Дінець і содовий завод кохаю,
бо знаю,
що цю мою першу зоряну поему
присвячено рухові трудовому.
І уся наша планетарна система—
це ж тільки один підрайон
Всесвітнього Райпаркому.

То не вітер над вербами, над далекими сонними,
не блукає по полю росхрістана Осінь,—
луни збентежені розсипаються дзвонами,
луни збентежені в творчим хаосі...

Грудень 1921 року.

Завод...

гуде, гуде, гуде...

вагончики вгорі біжать,

в них крейда й вугілля—іжа кохана татка.

А недалеко шахти,

де я з дитинства зріс.

І тут, у місті,

коли закурюєш цигарку

(о, серце, серце, що з тобою?..)

нагадує мені блискуча зажигалка

шахтьорську лямпочку

і теплий дух забою...

Як тягне бить, довбати бить

блискуче, чорне під землею!..

А потім з хлопцями на вечірниці,

де згук гармонії і поцілунки,

дівчат веселі очі і співи до зорі...

Обридло вже мені співать,

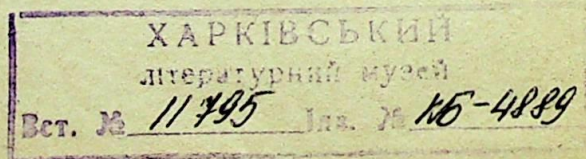
бо кайла хочуть руки...

Під шуми бремсбергу і коновода свист

біля ствола веселі жарти... любо!..

І навіть матюки якісь там гарні
А на горі чиїсь рожеві губи
тулитись будуть до моїх до болю...
і карі очі давати теми для нових поем.

І навіщо люде видумали оцю зажигалку?..
1921 р.

10 100

B2-987

V-C-P-P

В С Е У

К Р Л І

Т Н О М

Худ. Осв. Голоо-
політосвітн

ХАРКІВСЬКИЙ

літературний музей

Вст. № 11795 Ілв. № 15-4889